

LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 27, 108 IR 225 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 312 IR 694 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS IR TURTO SAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-2327 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 178 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ DERINIMO PAŽYMA

Institucija	Institucijos pastabos, į kurias neatsižvelgta	Argumentai, dėl kurių neatsižvelgta
Teisėjų tarybos 2026 m. kovo 3 d. raštas Nr. 36P-13-(6.6.Mr)	Pagal kompetenciją Teisėjų taryba atkreipia Įstatymų projektų rengėjų dėmesį, kad siūlomas BK pakeitimas, kuriuo nustatoma baudžiamoji atsakomybė už sistemingą svetimo nedidelės ar mažesnės vertės turto grobimą, nebuvo tinkamai išdiskutuotas su visuomene, suinteresuotomis institucijomis – teismais, prokuratūra ir Lietuvos probacijos tarnyba bei teisės mokslo atstovais, taip pat nėra pagrįstas išsamia galiojančio teisinio reguliavimo ir jo taikymo praktikos analize, neatliktas ir galimas tiek teismų, tiek policijos, prokuratūros, Lietuvos probacijos tarnybos darbo krūvio pasikeitimo vertinimas. Toks Įstatymų projektų rengimo būdas neatitinka demokratinės teisėkūros reikalavimų ir riboja galimybę visapusiškai įvertinti siūlomo teisinio reguliavimo pagrįstumą, proporcingumą ir galimą poveikį teisei sistemai.	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Rengiant Įstatymų projektus nebuvo indikuota, kad jų įgyvendinimas pareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų.</p> <p>Įstatymų projektų derinimo procedūros buvo atliktos laikantis teisėkūros principų – Įstatymų projektai, be kita ko, buvo derinti su Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentu, Generaline prokuratūra, ir nei viena iš šių institucijų nepateikė pastabų dėl galimo darbo krūvio didėjimo ar papildomų resursų poreikio. Be to, probacijos tarnyba baudžiamosiose bylose dalyvauja tik tuomet, kai teismas skiria probacijos priemones – tačiau tai priklauso ne nuo normos priėmimo, o nuo individualių bylų baigties ir skiriamų bausmių pobūdžio.</p> <p>Galiausiai, Įstatymų projektai buvo paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės aktų informacinėje sistemoje, todėl visos suinteresuotos visuomenės grupės turėjo galimybę susipažinti, teikti pastabas ir pasiūlymus, o tai visiškai atitinka demokratinės teisėkūros reikalavimus.</p> <p>Kiti argumentai pateikti žemiau.</p>
	Pažymėtina, jog BK projektu siūlomą spręsti smulkių sisteminių vagysčių iš prekybos vietų problemą šiuo metu sprendžia taikomas tęstinės veikos institutas. Teismų praktikoje tęstine pripažįstama tokia nusikalstama veika, kuri susideda iš dviejų ar daugiau tapačių ar vienarūšių veikų, iš kurių kiekviena, vertinant atskirai, atitinka to paties BK straipsnio nurodytos nusikalstamos veikos objektyviuosius požymius, tačiau jos visos yra jungiamos bendros tyčios. Be	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Nors tęstinės veikos institutas teoriškai leidžia kvalifikuoti pasikartojančias smulkias vagystes kaip vieną BK 178 straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką, tačiau Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika aiškiai parodo, kad realiai tai įmanoma tik tada, kai pavyksta įrodyti bendrą kaltininko sumanymą – pagrindinį ir esminį tęstinės veikos požymį. Dėl praktinio įrodinėjimo sudėtingumo, veikų geografinio ir laiko išskaidymo, skirtingų epizodų aplinkybių,</p>

	<p>to, nusikalstama veika gali būti pripažinta tęstine ir tais atvejais, kai vienas ar keli atskiri veiksmai <i>atitinka administracinės teisės pažeidimo požymius</i>, tačiau jų visuma traktuotina kaip nusikalstama veika. Šie teismų praktikoje pateikti tęstinės veikos sąvokos turinio išaiškinimai leidžia teigti, kad administracinių nusižengimų ar kitokių teisės pažeidimų darymas, jiems pasiekus nusikalstamos veikos požymius, gali būti pripažįstami nusikalstama veika¹. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad esamas teisinis reguliavimas yra pakankamas identifikuoti sistemingai veikiančius asmenis ir individualizuoti jiems skiriamas bausmes pagal padarytų veikų pobūdį ir pasikartojimą (sistemingumą).</p> <p>Papildomai pažymėtina, kad siūlomas teisinis reguliavimas kelia abejones dėl jo atitikties teisinio aiškumo reikalavimams. BK projektu siūloma įtvirtinti sąvoka „sistemingai“ neleidžia aiškiai nustatyti baudžiamosios atsakomybės atsiradimo ribų tiek laiko, tiek pakartotinumą atžvilgiu, sudaro prielaidas nevienodam teisės taikymui ir iš esmės dubliuoja galiojančių tęstinės nusikalstamos veikos institutą. Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys į tai, kad teisinio reguliavimo aiškumas ir nuspėjamumas turi esminę reikšmę, nes asmuo turi turėti galimybę iš anksto numatyti savo elgesio teises pasekmes.</p>	<p>vagystes atliekančio asmens motyvacijos kintamumo, teisėsaugos institucijoms neretai nepavyksta kelių mažesnės vertės vagysčių epizodų sujungti į vieningą tyčią, todėl net sisteminis grobstymas neturi tęstinės nusikalstamos veikos požymių ir lieka administracinės atsakomybės lygmenyje (pvz., Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-196-489/2021, kur net 53 epizodai nebuvo laikomi tęstine veika).</p> <p>Tęstinės veikos institutas savaime neužtikrina atsakomybės už pasikartojančių grobimo modelių, nes jo taikymas priklauso ne nuo objektyvaus elgesio pavojingumo, o nuo subjektyvių požymių įrodinėjimo galimybių. Todėl teigti, kad „sistemingumas“ dubliuoja tęstinę veiką, yra klaidinga: tęstinė veika reikalauja būtinos subjektyvios vieningos tyčios, o sistemingumas leidžia įvertinti nuolat pasikartojančių, pasipelnymo tikslu organizuotą elgesį, kai bendro sumanymo įrodyti neįmanoma.</p> <p>Identifikuota reali teisinio reguliavimo spraga sudaro galimybes piktybiškai piktnaudžiauti smulkių, žemiau baudžiamosios atsakomybės ribos esančių vagysčių kartojimu. BK projekte siūlomo sistemingumo požymio įtvirtinimas pašalina šią spragą ir leidžia adekvačiai reaguoti į nuolat kartojamą, iš esmės pasipelnymo tikslu organizuotą elgesį, taip užtikrinant proporcingą ir efektyvią baudžiamosios atsakomybės taikymo praktiką.</p> <p>Teiginys, kad „sistemingumo“ požymis neva kelia teisinio aiškumo problemų, yra nepagrįstas. Dabartinis teisinis reguliavimas, kuriame vienintelis mechanizmas nuolat pasikartojančioms vagystėms vertinti yra tęstinės nusikalstamos veikos institutas, praktikoje neužtikrina nei aiškumo, nei nuspėjamumo, nes jo taikymas priklauso nuo sudėtingo ir dažnai neįgyvendinamo bendros tyčios įrodinėjimo. „Sistemingumo“ požymio įtvirtinimas priešingai – eliminuos susidariusias spragas ir nustatys objektyvesnes atsakomybės ribas bei leis nuosekliai kvalifikuoti pavojingą, pasipelnymo tikslu nuolat</p>
--	---	---

¹ Kauno apygardos teismo nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-494-485/2023; Panevėžio apygardos teismo nuosprendis baudžiamojoje Nr. 1A-143-879/2023; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo plenarinės sesijos nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-51-719/2023; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-86-628/2024.

		<p>kartojamą elgesį, kuris šiuo metu dažnai nepagrįstai iškrenta iš baudžiamosios teisės taikymo srities. Manytina, kad siūlomas teisinis reguliavimas pilnai atitinka teisinio aiškumo ir nuspėjamumo principus bei užtikrina proporcingą ir vienodą teisės taikymą.</p>
	<p>Be to, kaip jau buvo minėta, rengiant Įstatymų projektus nebuvo tinkamai įvertintas jų realus poveikis baudžiamosios justicijos sistemai. Neapsiribojant vien teismų darbo krūviu, nebuvo išsamiai įvertintos pasekmės kitoms institucijoms – ikiteisminio tyrimo įstaigoms, prokuratūrai, Lietuvos probacijos tarnybai. Akivaizdu, kad reikšmingas baudžiamųjų bylų skaičiaus augimas neišvengiamai pareikalaus papildomų žmogiškųjų ir finansinių išteklių, o jų nenumatymas kelia riziką pažeisti asmenų teisę į bylos išnagrinėjimą per protingą terminą, o taip pat ir teismų sistemos veiklos stabilumą. Šiame kontekste pažymėtina, jog, pagal Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateiktus duomenis, 2024 m. pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108 straipsnį „Smulki vagystė, sukčiavimas, svetimo turto pasisavinimas ar iššvaistymas“ užregistruoti 49 722 (iš jų 19 405 pažeidėjai nenustatyti) administraciniai pažeidimai, 2025 metais – atitinkamai 39 991 (15 726). Asmenų, padariusių šį administracinį nusižengimą, skaičius 2024 metais buvo 9 746, 2025 metais – 9 328.</p> <p>Administracijos atliktais preliminariais skaičiavimais (darant hipotetinę prielaidą, kad sisteminiams būtų laikomi 10–30 procentų pažeidėjų), galimas papildomų bylų skaičius per metus svyruotų nuo maždaug 933 iki 2 799 bylų. Ir tai sudarytų apie 6–18 procentų visų 2025 m. apylinkių ir apygardų teismuose (I instancijoje) gautų baudžiamųjų bylų.</p> <p>Įvertinus Teisingumo ministerijos nurodytus argumentus dėl poreikio keisti aptartą teisinį reguliavimą, siūlomo reguliavimo imperatyvumą bei iš to kylančius teisinius padarinius, Teisėjų taryba visgi laikosi nuomonės, kad galiojantis teisinis reguliavimas pats savaime nėra ydingas.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Teiginiai dėl tariamai neįvertinto projekto poveikio institucijoms ir galimo neproporcingo baudžiamųjų bylų skaičiaus augimo yra nepagrįsti. Įstatymų projektai buvo derinti su Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentu bei Generaline prokuratūra ir nei viena iš šių institucijų neidentifikavo jokių rizikų ar problemų dėl būsimo darbo krūvio augimo. Be to, policija, prokuratūra bei teismai ir šiuo metu susiduria su sisteminėmis vagystėmis, tačiau jų veikla yra ribojama tik tuo, kad baudžiamoji atsakomybė gali būti taikoma tik tais atvejais, kai pavyksta nustatyti ir įrodyti tęstinės nusikalstamos veikos požymius. Tęstinės veikos įrodinėjimas ne tik riboja baudžiamosios atsakomybės taikymo galimybes, bet ir lemia ilgus, kelias instancijas apimančius, daug resursų reikalaujančius procesus, kurių pabaigoje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas neretai konstatuoja, kad tęstinės veikos nenustatyta ir visi epizodai laikytini tik administraciniais nusižengimais. Tai lemia nepagrįstą procesinių išteklių eikvojimą tiek policijoje ir prokuratūroje, tiek teismuose ir galiausiai nepasiekiamas joks realus prevencinis poveikis sisteminių vagysčių vykdytojų elgsenai.</p> <p>Vertinant pateiktus skaičius dėl ANK 108 straipsnio pažeidimų, būtina pabrėžti, kad šie duomenys neįrodo naujų veikų atsiradimo rizikos, nes siūlomas teisinis reguliavimas negeneruoja naujo elgesio modelio, o tik suteikia galimybę adekvačiai kvalifikuoti jau egzistuojančias sistemines vagystes. Dėl siūlomo teisinio reguliavimo vagysčių nepadaugės – institucijos ir toliau reaguos į tas pačias veiklas, į kurias reaguoja ir dabar. Be to, pastebėtina, kad teiginiai apie 933–2 799 galimų papildomų bylų yra hipotetiniai, galimai nepagrįsti kriminalizavimo prevenciniu poveikiu. Tikėtina, kad baudžiamosios atsakomybės įvedimas už sistemines vagystes</p>

	<p>Teisėjų tarybos įsitikinimu, keliamas poreikis kriminalizuoti sisteminio pobūdžio nedidelio ar mažesnio negu nedidelės vertės svetimo turto pagrobimą grindžiamas prielaidomis, todėl, išsamiai neišdiskutavus su visuomene, visomis suinteresuotomis institucijomis bei teisės mokslo atstovais, nėra pagrindo teigti, kad šiuo metu galiojantis BK 178 straipsnis turėtų būti papildytas 6 dalimi.</p>	<p>sumažins tokių veikų mastą, nes smulkių, bet nuolatinių vagysčių modelis taps ekonomiškai nebetvarus.</p> <p>Siūlomas BK pakeitimas nekuria papildomos naštos institucijoms, nes jos ir dabar tiria sistemines vagystes, atvirkščiai, kriminalizavimas leidžia efektyviau reaguoti į pavojingą pasipelnymo schemą.</p> <p>Manytina, kad BK projektas sumažina normos taikymo fragmentaciją, eliminuoja piktnaudžiavimo galimybes ir užtikrina veiksmingą, nuspėjamą bei proporcingą baudžiamosios politikos įgyvendinimą.</p>
--	---	--